

‘Plaquette-sneeuwbal’ rolt nog steeds

Frans Zack

In het decembernummer van het kwartaalblad schreef ik voor het eerst iets over de plaquettes die bij bijzondere gelegenheden werden aangeboden aan hooggeplaatste jubilarissen. Op dit artikel ontving ik reacties, o.a. van mevrouw De Jonge-de Leur, zoals u in het maartnummer hebt kunnen lezen. De sneeuwbal rolt echter nog steeds want vervolgens kreeg ik nu een reactie van mevr. G. Mellegers-Lückens. Zij is de dochter van G. H. Lückens, de maker van veel van de door mij gesignaleerde plaquettes.

Redactie-collega Henk Saaltink heeft voor mij uitgezocht dat G. H. Lückens rond 1920 woonachtig was aan de Ramen. Hij was stucadoor en modelleur van reliëf-portretten. Zoals ik zelf al eerder schreef werden deze ook in brons gegoten: veelal bij het Hoornse metaalwarenbedrijf van Scholten aan de Nieuwstraat. Lückens werd geboren te Littel, ten zuiden van Oldenburg in Duitsland. Het schrijven van mevrouw Mellegers-Lückens omvat interessante informatie over de maker van diverse plaquettes. Hier en daar heb ik het verhaal wat ingekort op punten waar het ging om informatie die niet relevant is waar het gaat om de plaquettes etc.

Zij schrijft nu:”Op de foto van de heer Frans de Leur, (Oud Hoorn, maart 2001, blz. 20) ziet u de 3e persoon rechts achter dokter Kortzenbos, de man die de plaquette gemaakt heeft: mijn vader G. H. Lückens. Zoals gewoonlijk hield hij zich op de achtergrond. In Blokker was indertijd een nieuwe veilinghal gebouwd, bovenin het midden het portret van de oprichter de heer Balk. Ook een plaquette door mijn vader gemaakt. Waar is deze plaquette gebleven: niemand weet het. Mijn vader heeft ook een bronzen plaquette gemaakt van de heer Post, directeur-oprichter van de autobus-onderneming NACO. De garage was gevestigd op het Breed. De NACO is verdwenen, waar is het portret gebleven, aangeboden door het personeel? Een jaar of wat geleden was ik in Hoorn op een museumkerkepad dag. In de Lutherse kerk aan de Ramen was een fancy-fair, als bijdrage voor de te nemen restauratie van het gebouw. In de jaren 1875-1920 was daar een dominee Swill predikant. Tijdens zijn aftreden werd hem zijn busteportret

Speciaal voor het kwartaalblad opgediept uit het depot van het Westfries Museum: het bronzen portret van Carolina Dorothee Justina Hamann, in 1902 vervaardigd door G. H. Lückens.

aangeboden, gemaakt door mijn vader. Gedurende de fancy-fair hing er een grote foto van dat beeld. Niemand wist wie het was, en toen ik later na de restauratie de kerk bezocht was het portret verdwenen, net als voorheen het beeld”.

De verdwenen pendule

In haar verhaal heeft mevr. Mellegers-Lückens het vervolgens over een pendule. Ook deze bijzondere klok schijnt verdwenen te zijn, evenals diverse plaquettes. In het kader van al deze vermissingen past dus ook wel deze pendule, waar mevr. Mellegers-Lückens het volgende over schrijft:

“De familie Bossert (voorheen klokkenspecialist in de Nieuwsteeg 34) had een Empire-pendule vermaakt aan de gemeente Hoorn, te plaatsen in het voormalige stadhuis (het Statenlogement aan de Nieuwstraat) in de trouwzaal. Jammer genoeg paste de klok niet op de schoorsteenmantel, en kwam de klok in de burge

De kapel op het kerkhof aan het Keern: in de toekomst misschien in gebruik als binnencolumbarium?

meesterskamer. De burgervader was er heel erg mee in zijn schik. Wie schetst mijn verbazing toen ik later hoorde hoe het de klok was vergaan?

Bij zijn aftreden kreeg de burgemeester als royaal gebaar van de gemeente de klok cadeau. (Naar verluidt is de burgemeester overleden). Ondertussen werd een nieuw stadhuis gebouwd of was juist klaar gekomen en paste de Empire-klok niet in het moderne interieur. Was er geen andere oplossing, er is toch altijd nog het Westfries Museum? En nu de burgervader is overleden, waar is de klok?

Het museum

Nu we bij het museum beland zijn: van mijn grootouders H. G. Lückens en C. D. J. H. Lückens-Hamann moet van ieder een gipsportret in eikenhouten lijst in de museumkelder zijn. Dat werd niet in uw blad door Henk Saaltink vermeld, of zijn die ook verdwenen!

(In mijn verhaal in Oud Hoorn, maart 2001, blz. 21, maakte ik melding van het feit dat er in het depot van het Westfries Museum een plaquette te vinden is met het portret van C. D. J. H. Hamann. Ik

heb de inventaris-lijst er nog eens op nageslagen en het gaat hier om een “kop van een naar links ziende oude vrouw, met haar in een knot”, in vlakke houten lijst. Verder vermeldt dit overzicht dat het hier gaat om: Carolina Dorothee Justina Hamann, Eichenborg 28-04-1849/Hoorn, 21-11-1914, moeder van de kunstenaar G. H. Lückens en gegoten op 10 november 1902, F.Z.).

Vier bemanningsleden van Britse vliegtuigen hebben in Hoorn hun laatste rustplaats gevonden.

Het kerkhof

In haar schrijven gaat mevr. Mellegers-Lückens vervolgens over naar het kerkhof aan de Drieboomlaan. Hierbij inhakende op het verhaal in het maartnummer over het gerestaureerde grafmonument van Lodewijk Dankelman. Daar ook dit een verhaal van mijn hand was neem ik dit gedeelte van haar schrijven hierbij voor mijn rekening.

“Mijn complimenten voor de gerestaureerde grafsteen van wijlen de heer Dankelman, oprichter van het Parkhotel. In dezelfde tijd ongeveer waren de “Wilsonnen” ook in Hoorn neergestreken. Begonnen als “satimbanque” hebben ze het Winstontheater opgericht, eerst met toneelvoorstellingen, later met film. Mijn vader heeft van twee broers een buste gemaakt, daar heb ik foto's van: de beelden zijn verdwenen. Op het kerkhof aan het Keern, speciaal oorlogsmonumentkerkhof, zonder bewaking of toezicht, is o.a. een graf van de oprichter en familie te vinden. Hiervoor had mijn vader een beeldje uit Italië laten komen, dat boven op de zerk staat. De bronzen plaquette, door mijn vader gemaakt, is verankerd op de zerk.

Naar aanleiding van vernieling van een marmeren beeldje op het graf van mijn grootouders en zerken die vernield werden heb ik de gemeente Hoorn een brief geschreven. Het antwoord hierop was weinig opheffend. Het kerkhof was oud, werd alleen nog voor bijzetting gebruikt en daarom geen toezicht meer. Ieder moest er zelf maar op letten! Zo zullen wel meer graven zijn op het Keern van bekende Horinezen. Is het voor Oud Hoorn mogelijk óók eens aandacht aan dit kerkhof te besteden! Mevrouw Mellegers-Lückens sluit haar schrijven af met enkele opmerkingen over het boek over Pieter Pickmans. Dit verhaal van de hand van Ben van Tartwijk was eveneens te vinden in het j.l. maartnummer van het kwartaalblad.

“Het boek ‘Met Pieter Pickmans het zeegat uit’. De schrijver G. Holle, was hoofdonderwijzer in Berkhout en heeft meer boeken geschreven, o.a. “Hoorn voor

Op de begraafplaats aan het Keern vindt men tal van bijzondere graven en monumenten. Eén daarvan is zeker het Wilson-familiegraf dat mevrouw Mellegers-Lückens noemt in haar schrijven. De bronzen plaquette met het portret van Johannes Wilson werd vervaardigd door haar vader, de modelleur G. H. Lückens.

den Prins”. Eén van zijn dochters, mevrouw Rijswijk-Holle, heeft deze in prachtband. Zij wordt 21 april a.s. 100 jaar! Woont in Westerhaven (Achterom) K 307, en weet ongetwijfeld wel iets van het oude Hoorn. Ik eindig hiermee, excuses voor het lange verhaal, groetend,
G. Mellegers-Lückens
Tot zover het schrijven van mevrouw G. Mellegers-Lückens uit Den Haag.

Juist op het moment dat ik bezig was dit artikel af te sluiten, stond er een verslag in het Noordhollands Dagblad van dinsdag 8 mei j.l. Dit ging over de Hoornse begraafplaatsen die aan de orde waren geweest

in de gemeenteraad. Voor wat betreft de begraafplaats aan het Keern zijn er plannen om deze weer open te stellen. Dit in het kader van de landelijke trend dat dit soort oude begraafplaatsen worden gezien als eilanden van rust in een steeds drukker stedelijke omgeving. De begraafplaats kent nu diverse bijzondere graven en monumenten. Het zou er voor pleiten om een aantal daarvan te behouden en te onderhouden, aldus het college.

Ook de kapel op deze begraafplaats kwam aan de orde en ik citeer het volgende: "In relatie tot het bestemmen van de begraafplaats Keern tot gemeentelijk monument kan ook de kapel weer een duidelijke functie krijgen. Een deel van de kapel kan worden gebruikt als binnencolumbarium zoals eerder ook door de CDA-fractie is gevraagd".

Mevrouw Mellegers-Lückens noemt in haar schrijven de functie van "Algemene Begraafplaats Keern" zoals de officiële naam luidt als speciaal oorlogsmonumentkerkhof. Daar kan ik het volgende aan toevoegen. Zoals zo vele kerkhoven in Nederland die gedurende de Tweede Wereldoorlog in gebruik waren draagt ook het kerkhof aan het Keern het groen/gele bordje met de tekst: "Oorlogsgraven van het Gemenebest/Commonwealth War Graves". Dit heeft alles te maken met het feit dat hier vier mensen van de Royal Air Force begraven liggen. Het gaat hier om de sergeanten J. Ratcliffe (boordwerktuigkundige) en D. J. Young (schutter) en de luitenanten V. G. Brewis (navigator) en A. Whitten-Brown (piloot). Stuk voor stuk jonge kerels die hun leven hebben gegeven voor de bevrijding van ons land en die nu ver van huis hun laatste rustplaats hebben gevonden.